

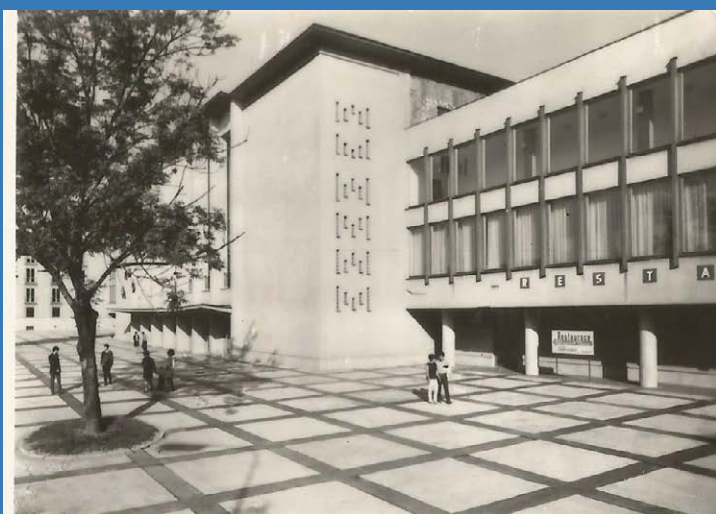
05

co jsme tím
chtěli říct?

kulturní dům ROH (dnes Metropol)
– budějovický zástupce nového
poválečného typu víceúčelové stavby
pro kulturu

Ačkoli se to nezdá, volný čas začal hrát v životě našich předků zásadní roli teprve v 19. a na počátku 20. století. **Rozvoj průmyslu** zvýšil počet lidí zaměstnaných v továrnách s pevnou pracovní dobou a zvýraznil **rozdělení dne na pracovní část a část, kterou člověk může věnovat odpočinku a vlastním zálibám**. Volný čas získávala vedle nejbohatších obyvatel měst postupně i většina těch ostatních. Na jejich zájmy a potřeby **reagovala i architektura**. Ve 20. století tak architekti ve spolupráci s dalšími odborníky a designéry navrhují stále více staveb pro **sport** (tělocvičny, stadiony, plovárny) i **kulturu** a **společenský život** (kina, divadla). Po roce 1945 začal kulturní život výrazně organizovat stát – novým typem staveb se staly tzv. kulturní domy, zařízení obsahující více funkcí (sál pro společenské a hudební akce, divadelní sál, klubovny, výstavní síň).

pohlednice z roku 1968

už krátce po svém vzniku se Sokolský ostrov stal oblíbeným volnočasovým centrem místních

dobový letecký pohled ilustruje, jak důmyslné a stoprocentně věnované volnému času bylo rozvržení Sokolského ostrova – nabízí hned několik sportovních zón (hřiště, bazén, stadion)

Sokolský ostrov, původní podoba letní plovárny; dobová pohlednice z 30. let

Sokolský ostrov; zdroj Jihočeská technická práce, 1938

pod tíhou nedávných úprav dnes lze ve stále stejnojmenné budově kina jen těžko tušit elegantní a odlehčenou funkcionalistickou podobu, jakou měla ještě ve 30. letech

restaurace kina v Háječku je jedním z nejkvalitnějších představitelů tzv. bruselského stylu, architektura se tady zcela podřizuje své funkci, sál restaurace totiž skrze velká okna rámovaná téměř až avantgardními štíty střech doslova komunikuje se vnějším prostorem veřejného parku

Kino Kotva na Lidické; dobová pohlednice ze 30. let

Bývalá restaurace letního kina v Háječku; foto Jana Štorková, 2021

moderní budějce

i architektura 90. let patří do 20. století! stejně, jako k možnostem trávení volného času přibýlo po roce 1989 fitness, pro jehož účely vyrostlo po Česku velké množství budov – mimo jiné v Budějicích na sídlišti Vltava

architektura ve službách volného času našla své místo především mimo historické centrum města. zónu kolem soutoku tak mimo Sokolský ostrov doplnila i dvojice budov – hvězdárny a později planetária, které odrážely zájem o vědu a pomyslné dobývání vesmíru.

Fitness centrum Pouzar; foto Jakub Drozda, 2023

Hvězdárna a planetárium; foto Jakub Drozda, 2023